

рекламные сообщения реализуют главные прагматические интенции копирайтеров, а именно: обращают внимание потребителей, заинтересовывают, заставляют задуматься над рекламированными продуктами или услугами, и, в результате, принять суггестивное решение. На основе контентного наполнения и целевого направления рекламных текстов, выделено корпоративную, бизнес-рекламу, торгово-розничную, рекламу торговой марки, политическую, общественную или социальную, адресно-справочную рекламу, а также рекламу с обратной связью, что делает возможным общение с целевой аудиторией и получение отзывов. Акцентируется внимание на том, что в тематике рекламных сообщений превалирует корпоративная, торговая, бизнес и социальная рекламы, тогда как политическая представлена единичными примерами, что свидетельствует о том, что политики Австралии не используют печатную прессу для освещения своей деятельности, а используют другие информационные платформы.

Ключевые слова: печатная пресса Австралии, рекламное сообщение, поликодовость, визуализация, функции рекламы, контент.

Pavliuk Alla, Rohach Yulia. Content Peculiarities of the Multimodal Advertisements of the Printed Newspapers. The article deals with the analysis of the content semantic peculiarities of the multimodal advertisements of the printed mass-media of Australia with the consideration of their aims and purposes. A special attention has been paid to the usage of a verbal text in the context of its correlation with such nonverbal means as pictograms, ideograms, fonts, location of the structural components of the advertisement (headline, subheadline, main text, and slogan), photos, unusual writing or spelling of letters and words, and colour scheme. It has been found out that Australian printed newspapers are characterized by the usage of visual textual colourful advertisements in which a verbal part of the information is intensified, specified or enlarged by nonverbal means. It has been recognized that the effective means of visualization are letter substitution, atypical letter writing or their capitalization, and decoration of language signs in the sentence or phrase initial positions. A very important means of visualization is a language / linguistic graphic game which is realized through the creolization of a verbal text and application of units of other sign systems and modes in order to create a multimodal text. It has been notified that another distinctive feature of the Australian advertising landscape is the usage of separate advertising catalogues and newspapers. A design and colour scheme of such publications are defined by their target audience. A conducted analysis of the factual data has proved that multimodal advertisements realize the main pragmatic intentions of copywriters: they grab attention of the target audience, rouse their interest, make them think about the advertised products or services, and in the end, encourage them to take a suggested decision. On the basis of the content, aims and purposes of the advertisements, their following types have been pointed out: corporate, business, retailing and wholesale, and trade mark advertisements; political, social, and informative advertisements. There are also advertisements with the reverse connection with the target audience that provides an opportunity to communicate with them and have feedback. It has been emphasized that the topics of the advertisements are mainly connected with the corporate, trade, business and social advertising while the political advertisements are hardly represented. It means that Australian politicians do not use printed newspapers in order to talk about their political activities and employ other mass-media platforms.

Key words: printed newspapers of Australia, an advertisement, multimodality, visualization, functions of advertisements, content.

УДК 81'37:811.112.2

Наталя Романова[□]

СВІЙСЬКІ ТВАРИНИ В НІМЕЦЬКИХ ПАРЕМІЯХ

У статті висвітлено парадигму німецькомовних найменувань свійських тварин і їх функції. Акцентовано увагу на екологічних цінностях українського та німецького народів. Зауважено, що розбіжність цінностей зумовлена насамперед ментально та культурно. З'ясовано особливості природи поняття "свійська тварина", його етимологію та національну специфіку. Схарактеризовано логіко-предметний зв'язок між дикими тваринами та свійськими в межах формули "свій – чужий". Проілюстровано реєстр найбільш давніх протоіндоєвропейських свійських тварин, розкрито глибинну семантику зоонімів та прагматичний потенціал відповідно. Початок формування зоонімів у німецькомовній культурі сягає давньоверхньонімецького періоду й охоплює тварин, птахів і комах. Виявлено одиничні номени й множинні, а також їхні сполучення, у яких відображено пропорційну залежність свійської тварини від її господаря, суб'єктивну оцінку людини з естетичною лінійкою "гарне – негарне", негативне ставлення до "ідеального друга". Встановлено прихований механізм "ідеальності" свійських тварин та міру їх зовнішнього виміру, запропоновано моделі нумеративного розрізнення елементів, виокремлено періоди біологічного розвитку свійських тварин, диференційовано статі, генетику, місце перебування, поведінку. Простежено комплексний та

відкритий характер функцій свійських тварин, що корелює із віком, зовнішнім виглядом, біологічним видом, квантитативними характеристиками. Доведено системність зоонімів у німецьких пареміях та модальність. Характерними рисами аналізованого феномену є метафоричність, експресивність, діалектизм, образність.

Ключові слова: свійська тварина, німецькомовні паремії, одиничність, множинність, функції свійських тварин.

Постановка наукової проблеми та її значення. У пареміях не лише відображено національно-мовну картину світу етносу, але й закарбовано його історію, культуру, традиції, звичаї, вірування, практичні моделі поведінки, мораль, цінності тощо [5, с. 140], що робить актуальним їх вивчення у контексті важливих лінгвостилістичних питань.

Аналіз досліджень цієї проблеми. Із ряду цінностей виділяємо природу з її флорою і фауною. До прикладу, українці тлумачать природу як живу криву істоту, що їх народила, і водночас як істоту безжальну, жорстоку, що виховує їх (*Природа одному мама, а другому мачуха* [12, с. 183]), німці ж трактують природу як певний спосіб дії (*Gewohnheit ist die zweite Natur* [1, с. 187]). Протиріччя простежуємо і в розумінні поняття вівці – одній із найбільш давніх свійських тварин [8, с. 45]. Для українців вівця – джерело зимового й міжсезонного одягу та харчування (*Добра штука оті **вівці**: і кожух, і свита, і губа сита* [11]), для німців – об'єкт зайнятості та праці (*Die Schafe weidet man, um sie zu scheren* [1, с. 218]). Таку неоднозначність семантики природи й вівці пояснюємо ментальністю етносів: українці схильні до метафоричності, одухотворення навколишнього світу і водночас до його активного освоєння [пор.: 6, с. 98], німці позиціонують себе носіями істини й точності, прагнуть інвентаризувати об'єктивну дійсність і бути її господарями.

Лінгвісти досліджують тварин найчастіше з позицій ономастики (Н. А. Баскаков, В. М. Топтун та ін.), структури (Г. Л. Аркушин, М. І. Сюсько та ін.), семантики (О. П. Карабута, О. Л. Кирилюк та ін.), символіки (І. Нечуй-Левицький, М. Філіпчук та ін.), перекладознавства (А. В. Головня) та в зіставному аспекті (П. Г. Мусаєва, С. В. Талько, Т. Тарануха та ін.). Спеціальних праць, присвячених аналізу найменувань свійських тварин чи диких у німецькомовній культурі та їх функціям, до сьогодні не напрацьовано. Тому запропоноване дослідження є актуальним та своєчасним.

Мета і завдання статті. Пропонована студія передбачає окреслення парадигми свійських тварин у німецьких пареміях та встановлення їх ролі в житті етносу. Досягненню поставленої мети передують: 1) уточнення поняття “свійська тварина”; 2) виділення німецькомовних паремій із відповідним компонентом; 3) розкриття специфіки функцій свійських тварин.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Згідно визначення тлумачного словника, *свійська тварина* є прирученим, не диким звіром, птахом, що живе в “домашніх умовах і служить людині” [4, с. 511]. *Haustier* визначають як тварину, звіра, якого людина тримає в будинку або на подвір'ї для користі або через пристрасть [13, с. 468]. Отже, свійська тварина є різновидом дикої тварини, що ділить “обжитий” простір із людиною, мешкає з нею “під одним дахом”, працює на людину, відволікає її від чогось гнітючого, важкого, неприємного та викликає сильну емоційну реакцію.

На етимологічному тлі слово *свій* релевантне зв'язку з рідною, дуже близькою істотою, сутністю [2, с. 40]. У цьому контексті свійська тварина є другом. Друг, як відомо, завжди допомагає, підтримує, із ним залюбки проводять (вільний) час, на нього розраховують у важкі хвилини, йому безмежно довіряють [3, с. 149–150]. На відміну від людини, свійська тварина не може бути “фальшивим другом”, бо, по-перше, вона не паразитує на людині, по-друге, сприймає людину з усіма її вадами і в будь-якому емоційному стані, по-третє, не вимагає від людини особистісних змін і трансформацій [порівн.: там само, с. 157, 158, 160–162]. Більш того, свійська тварина – “ідеальний друг”, вона ніколи не відкриє світові таємниць, не осудить, не зведе наклеп, не зрадить. Механізмом цього “ідеалу” виступає мова, точніше її відсутність.

Доведено, що до найбільш давніх свійських тварин протоіндоевропейців належали: коза, вівця, баран, корова, бик, кінь, свиня [8, с. 41–59], півень, собака [10, с. 224–226] – всього 9 найменувань.

Функції цих “корисних” тварин зводять до об’єкта харчування, їстівних припасів, а також пов’язують із культом мертвих, ритуалами, жертвоприношенням природі [8, с. 40–41]. У такому значенні свійська тварина постає як годувальник, джерело засобів до існування, пожива та медіатор між світами “живих” і “мертвих”, механізм церемоній, сакральний дар.

Спостереження над емпіричним матеріалом [1] дає змогу виділити такі свійські тварини, як-от: **бджола** (*Ein **Bienchen** bringt nicht viel Honig zusammen*); **старі бджоли** (***Alte Bienen** geben wenig Honig*); **бик, віл** (*Am Horne fasst man den **Ochsen**, beim Worte den Mann*); **велика рогата худоба** (*Arme haben die Kinder, Reiche die **Rinder***); **вівця** (*Das einzelne **Schaf** ist in Gefahr vor dem Wolf*); **вівця і вівця** (*Gewohnheit macht’s, dass ein **Schaf** dem andern folgt*); **терплячі вівці** (*Der **geduldigen Schafe** gehen viel’ in einen Stall*); **вівці й барани** (*Der Pfaff’ liebt seine Herde, doch die **Schafe** mehr als die **Widder***); **вівці й корови** (*Der Mühe gibt Gott **Schaf’** und **Kühe***); **віл і кінь** (на релігійному тлі) (*Der **Ochs** stößt von vorne, das **Pferd** von hinten, der Pfaffe von allen Seiten*); **віл і телля** (*Der **Ochs** vergißt, daß er ein **Kalb** gewesen ist*); **воли** (*Wer mit **Ochsen** fährt, kommt auch ans Ziel*); **молоді воли** (*Wer mit **jungen Ochsen** pflügt, macht krumme Furchen*); **воли й коні** (*Man muss mit **Ochsen** pflügen, wenn man keine **Pferde** hat*); **віслюк** (*Als **Esel** geboren, als **Esel** gestorben*); **віслюк і віслюк** (*Ein **Esel** nennt den anderen Langohr*); **віслюк і верховий кінь** (*Aus dem **Esel** machst du kein **Reitpferd**, magst du ihn zäumen wie du willst*); **голуби й голуби** (*Wo **Tauben** sind, da fliegen **Tauben** zu*); **гуси** (*Die **Gänse** gehen überall barfuß*); **качка й гуска** (*Die **Ente** lacht über das Watscheln der **Gans***); **гусенята й старі гуси** (***Junge Gänse** wollen die **alten** zur Tränke führen*); **кінь** (*Das hält kein **Pferd***); **породистий кінь** (*Das **Roß** lenkt oft den Reiter*); **породисті коні** (*Gestern noch auf stolzen **Rossen**, heute durch die Brust geschossen*); **верховий кінь** (*Ein Steckenpferd zu unterhalten; kostet oft mehr als ein **Reitpferd***); **коні** (*Das Glück der **Pferde** ist der Reiter auf der Erde*); **кульгаві коні** (*Die besten Räte und **hinkende Pferde** kommen gewöhnlich zuletzt*); **молоді коні** (*Sporen und Peitsche sind bei **jungen Pferden** unerlässlich*); **старанна шкапа** (знев.) (*Ein **fleißiger Gaul** wird nicht fett*); **старий кіт** (*Wenn der **alte Kater** auch nicht mehr mausen kann, so sitzt er doch gern vor dem Loche*); **кішка** (*Alles ist für die **Katz!***); **кішка й кошеля** (*Wie die **Katze**, so das **Kätzlein***); **кішка й собака** (*Willst du lange leben gesund, iss wie die **Katze**, trink wie ein **Hund***); **кози** (*Auf einem Baum, der sich neigt, klettern auch die **Ziegen***); **кури** (*Aus ungelegten Eiern schlüpfen keine **Hühner***); **сліпа курка** (*Ein **blindes Huhn** findet auch wohl ein Korn*); **кури й кури** (*Wer mit den **Hühnern** zu Bett geht, kann auch mit **Hühnern** aufstehen*); **курча й курка** (*Es ist kein **Hühnchen** noch so klein, über’s Jahr will’s eine **Henne** sein*); **курчата** (*Die **Hühnlein** soll man nicht verkaufen, noch ehe die Eier gelegen sind*); **півень** (*Der **Hahn** ist König auf seinem Mist*); **півень і курка** (*Wo kein **Hahn** ist, da kräht die **Henne***); **півні** (*Zwei **Gockel** auf einem Mist vertragen sich nicht. Zwei **Hähne** auf einem Mist vertragen sich nicht. Zwei **Hähne** taugen nicht auf einem Mist*); **лоша й свиня** (*Wird ein **Fohlen** im Schweinestall geboren, ist es deswegen noch lange kein **Schwein***); **поросся і свиня** (самка) (*Aus einem **Ferkel** wird eine **Sau***); **свиня** (самка) й **пороссята** (*Jede **Sau** nennt ihre **Ferkel** schön*); **свиня** (Auswendig fein, inwendig ein **Schwein**); **корови** (*Die **Kühe**, die am meisten brüllen, geben die wenigste Milch*); **стара корова й телля** (***Alte Kuh** gar leicht vergisst, dass sie ein **Kalb** gewesen ist*); **телля й корова** (*Man soll nicht Gäste zum **Kalbe** laden, ehe die **Kuh** gekauft hat*); **телля** (*Argwohn riecht den Braten, ehe das **Kalb** geschlachtet ist*); **собака й собака** (*Ein **Hund** floht den anderen*); **пес і пси** (*Wenn der **Hund** unten liegt, beißen ihn alle **Hunde***); **старий пес** (***Alter Hund** macht gute Jagd*); **старі пси** (***Alte Hunde** sind schwer bändig zu machen*); **старі птахи** (***Alte Vögel** sind schwer zu rupfen, **худоба** Gibst du deinem **Vieh**, so gibt es dir wieder*); **цап** (*Den **Bock** erkennt man am Bart, **ягня** Ein **Lamm** flieht, wenn’s den Geier sieht*) (Х. Байер, А. Байер).

У наведених прикладах репрезентовано одиничність свійських тварин і множинність, вік, стать, функції, генетика, місцеперебування, поведінка, пропорційна залежність від свого

господаря, суб'єктивна естетична оцінка з лінійкою “гарне – негарне”, негативне ставлення людини до свійської тварини.

Одиничність, згідно з дослідженнями, вийшла з двоїни давніх кількісних відношень предметів, що мали в “своїй основі бінарне протиставлення ‘два / один’”. Проте таке нумеративне розрізнення також не є споконвічним, а генетично містить у собі єдиний **бінар**, із якого витворилася одна частина в протиставленні до іншої, залишкової, що згодом і зумовило зародження перших двох чисел і їх протиставлення” та множини [9, с. 75, 86].

Наприклад: *Wenn der **Hund** unten liegt, beißen **ihn** alle **Hunde*** (Х. Байер, А. Байер).

У наведеній паремії має місце відношення цілого *Hunde* до частини *Hund, ihn*. Ціле виражено узагальненою максимальною сукупністю *alle*, частина – означеним артиклем чоловічого роду *der* і особовим займенником чоловічого роду в знахідному відмінку *ihn*.

Релікти двоїни простежуємо в паремії *Junge Gänse wollen **die alten** zur Tränke führen* (Х. Байер, А. Байер). Тут двоїну реалізовано формою цілого *Gänse*, різним віком птахів – молодь *Junge*, літні гуси *alten* та категорію означеності дорослого птаства *die*. Двоїну, що виражає множинність, зафіксовано в пареміях *Wer mit den **Hühnern** zu Bett geht, kann auch mit **Hühnern** aufstehen. Wo **Tauben** sind, da fliegen **Tauben** zu. Zwei **Gockel** auf einem Mist vertragen sich nicht. Zwei **Hähne** auf einem Mist vertragen sich nicht. Zwei **Hähne** taugen nicht auf einem Mist* (Х. Байер, А. Байер).

У перших двох прикладах двоїна *Hühnern, Tauben* не має числового значення, пов'язана з давальним відмінком *Hühner-n* та називним *Taube-n*, у третьому прикладі двоїну відображено варіантними моделями: числівник *Zwei* + діалектизм *Gockel*, числівник *Zwei* + літературно нормована форма множини *Hähne*. Отже, існували різні шляхи утворення множини, але основним вважають додавання до форми двоїни формантів *-er* і *-n* зі значенням збільшення [7, с. 53–54].

Вік свійських тварин поділяємо на три основні періоди: донатальний, натальний і післянатальний. Донатальний період співпадає із “небуттям 1” (не проявленим на фізичному плані життям), натальний охоплює “буття” (фізичне життя), післянатальний завершується “небуттям 2” (звільненням від фізичного життя і переходом до інобуття). Характерною ознакою донатального періоду є здатність свійських тварин до репродуктивної функції, для натального періоду властивий біологічний розвиток і фізичний, що складається із певних життєвих стадій: “дитинство – молодість – дорослість – старість – смерть”, післянатальний період – адаптація до інобуття.

У зв'язку з обсягом статті детальний аналіз наведених періодів не передбачаємо.

За гендерною ознакою свійських тварин диференціюємо на три підгрупи: 1) фемініну *Aus einer Gans, böse Gans, Die Ente, die Katz, eine Biene, eine Sau, die Ziege*; 2) маскуліну *Ein fleißiger Gaul, Der Bock, der Gaul, der Hammel, der Hund, der Kater, Der Ochs, den Pfau*; 3) нейтральну *das Pferd, Das Schaf, Das Schwein, Ein blindes Huhn, ein gutes Pferd, Ein gutes Roß, ein gutes Schwein, Kleines Pferd, Sanftes Gänschen* (Х. Байер, А. Байер).

Маркерами тієї чи тієї статі постають: артиклі (неозначений, означений), прикметники, сполуки (прийменник + неозначений артикль + іменник; неозначений артикль + прикметник + іменник) та відмінкові закінчення означеного артикля в однині.

Говорячи про функції свійських тварин, варто виокремити такі, як-от: забезпечення продуктами харчування та сировиною (*Bienchen, Bienen, die alten, Ente, Gans, Gänse, Henne, Huhn, Hühner, Hühnern, Kuh, Kühe, Schaf, Schafe, Taube, Tauben, Ziegen*); важка фізична праця (*Esel, Ochse, Pferd*); перевезення вантажу, майна, вершника (*Esel, Ochs, Ochsen, Pferd, Pferde, Reitpferd, Roß, Rossen*); охорона, захист від “чужаків”, ворогів, недругів, допомога під час полювання (*Hund, Hunde*); захист урожаю від гризунів (*Kater, Katz, Katze*); імпліцитно згуртування родини (*Ferkel, Fohlen, Hühnchen, Hühnlein, Kalb, Kalbe, Kätzlein, Lamm*) та естетична функція (негатив) *Gaul*, (позитив) *Pfau* (Х. Байер, А. Байер).

Як бачимо, функції мають комплексний та відкритий характер, залежать від віку свійської тварини, її зовнішнього вигляду, біологічного виду, квантитативних характеристик.

За розміром свійські тварини класифікуємо умовно на три підгрупи: 1) великі: *die, er, Kuh, Kühe, Ochs, Ochsen, Pferd, Pferde, Reitpferd, Roß, Rossen*; 2) середні: *Bock, den, Esel, Gaul, jungen Ochsen, jungen Pferden, Sau, Schwein, Widder*; 3) малі: *Bienchen, Bienen, dem, den, die alten, Ente, er, Ferkel, Fohlen, Gans, Gänse, Gockel, Hahn, Hähne, Henne, Huhn, Hühner, Hühnchen, Hühnern, Hühnlein, Hund, Hunde, ihn, Junge Gänse, Kalb, Kalbe, Kater, Katz, Katze, Katzen, Kätzlein, Lamm, Pfau, Schaf, Schafe, sie, Taube, Tauben, Ziegen* (X. Байер, А. Байер).

Основним критерієм пропонованої класифікації слугує зріст дорослої людини. Переважає малий розмір свійських тварин. Об'єктивація цього розміру асиметрична, що знаходить свій вияв на лексико-граматичному рівні, коли одне й те саме значення слова реалізоване іменником, відносним або особовим займенником чи словосполученням.

За способом живлення розрізняємо також три підгрупи свійських тварин: 1) рослиноїдні: *Bienchen, Biene, Bienen, Esel, Kuh, Ochse, Pferd, Rinder, Schaf, Taube, Widder*; 2) хижі: *Kater, Katz, Katze*, 3) всеїдні *Bock, die alten, Ente, Ferkel, Gans, Gänse, Gockel, Hahn, Huhn, Hähne, Henne, Hühnchen, Hühner, Hühnern, Hühnlein, Hund, Junge Gänse, Pfau, Sau, Schwein, Ziege* (X. Байер, А. Байер).

Домінує третя підгрупа – всеїдні свійські тварини. У раціоні цих тварин рослинна їжа й тваринна. Звичайно це спрощує їх утримання у домашніх умовах і водночас вимагає постійного контролю за тим, що потрапляє до рота таких тварин. Упадає у вічі метафоричне значення найменувань свійських тварин. Наприклад, **кішка** асоціюється із марнотою (*Alles ist für die Katz!*), тривалим життям (*Willst du lange leben gesund, iss wie die Katze, trink wie ein Hund*); а **кім** – зі стереотипною поведінкою (*Wenn der alte Kater auch nicht mehr mausen kann, so sitzt er doch gern vor dem Loche*); **віслиук** і **віл** тотожні нерозумності (*Als Esel geboren, als Esel gestorben, Das kann ein Blinder sehen und ein Ochs verstehen*); а **кози, собаки** та **нієні** апелюють до агресивності (*Auf einem Baum, der sich neigt, klettern auch die Ziegen, Wenn der Hund unten liegt, beißen ihn alle Hunde, Zwei Gockel auf einem Mist vertragen sich nicht. Zwei Hähne auf einem Mist vertragen sich nicht. Zwei Hähne taugen nicht auf einem Mist*); **вісци** символізують терплячість і згуртованість (*Der geduldigen Schafe gehen viel in einen Stall*); у свою чергу, передня частина **вола** й задня частина **коня** еквівалентні векторам сили, нівельовані через носія духовності (*Der Ochs stößt von vorne, das Pferd von hinten, der Pfaffe von allen Seiten*); **курка** трактована як потенційна прозорливість (*Ein blindes Huhn findet auch wohl ein Korn*); а **воли** як щастя (*Einem kälbern die Ochsen, dem andern nicht einmal die Kühe*); **породисті коні** втілюють трансформацію долі (*Gestern noch auf stolzen Rossen, heute durch die Brust geschossen*); а **гусенята** відсутність знань і брак досвіду (*Junge Gänse wollen die alten zur Tränke führen*); **навич** маніфестує горду, пихату людину (*Wenn man den Pfau lobt, breitet er den Schwanz aus*) (X. Байер, А. Байер).

Констатуємо той факт, що одні свійські тварини мають симпатію етносу (*Huhn, Kater, Ochsen, Schafe*), інші – антипатію (*Esel, Gaul, Gockel, Hähne, Hunde, Pfau, Ziegen*), до третіх – ставлення амбівалентне (*Katz, Katze, Rossen*), прагматичне (*Ochs, Pferd*) або нейтральне (*Junge Gänse*).

Наявність поодиноких експресивів *Gaul* і діалектизмів *Gockel* у розглянутих пареміях диференціює емоційно-оцінне ставлення людини до певних свійських тварин і водночас підсилює образ слабосилого, худого коня та територіальний образ агресивності сукупності сільських жителів.

Висновки та перспективи подальшого дослідження. У результаті розглянутих назв, що позначають свійських тварин та реконструкції їх функцій у німецьких пареміях, можна зробити такі висновки:

1. Свійські тварини віддзеркалюють більшою мірою патріархальний спосіб життя етносу. Представлені звірами, птахами, комахами. Найбільш архаїчними є звірі. Звірі поєднані родовим поняттям “худоба”, видовим “велика рогата худоба”, “кішка, кіт”, “собака”, “осел”, “корова”, “бик, віл”, “кінь”, “цап”, “коза”, “вівця”, “баран”, “свиня”; підвидовим “верховий кінь”, “породистий кінь”, “молодий кінь”, “кульгавий кінь”, “лоша”, “теля”, “ягня”, “старий кіт”,

“кошеня”, “старий пес”, “свиноматка”, “порося”; метафорою “шкапа”. Птахи детерміновано видовим поняттям “качка”, “гуска”, “півень”, “курка”, “павич”, “голуб”; підвидовим “старий півень”, “стара гуска”, “гусенята”, “несучка”, “сліпа курка”, “курчата” та діалектизмом *Gockel* “півень”. Комахи актуалізовано лише видовим поняттям “бджола”.

2. Поведінку свійських тварин оцінюють антропологічно: кури сміються, півень співає, віслюк сперечається, терпить, танцює, ягня гнівається, володарює, собака пишається, хитрує, радіє, сміється, не співає, буває нещасна, тощо. Велика рогата худоба релевантна багатству, корова – мудрості й довголіттю.

3. Функції свійських тварин комплексні та відкриті, корелюють із семантикою паремії і уточнені лінгвістичним контекстом.

4. Назви свійських тварин поряд із загальновживаними значеннями асоціюють із девіантною / стереотипною поведінкою людини, інтелектом, функціями пам'яті, фізичною силою частин тіла на релігійному тлі, щастям, зміною долі, неосвіченістю та недосвідченістю.

5. Біологічний і фізичний розвиток свійських тварин реалізований у річищі медіального або натального періоду, охоплює п'ять життєвих стадій: “дитинство – молодість – дорослість – старість – смерть”. Дитинство триває понад рік; молодість відповідає “усвідомленню” якості виконуваної роботи; дорослість пов'язана з досягненням “стабільності на професійному рівні”, народженням дітей, турботою про них; старість означає “професійне вигорання”, невідповідність наявним нормам і ритму життя; смерть – кінець життя, може бути природною або насильницькою. Між наведеними стадіями наявні два види семантичних відношень: чіткість (“дитинство – юність”, “дорослість – старість”) і нечіткість (“юність – дорослість”, “старість – смерть”).

6. Спілкування між людиною і свійською твариною здійснене авторитарно: через дотик, дистанцію та мову. У стосунках між свійською твариною і людиною виявлено “демократичний стиль” спілкування, у тому числі дотик, наближення, дистанція, інтелект та авторитарний стиль: демонстрація сили частин тіла. Між свійськими тваринами стосунки більш розмаїті: від авторитарності (волюнтаризм, агресія, порівняння) до демократизму (інтелект, мова, дотик, дистанція) та лібералізму (функції, емоції, звички).

Перспективи подальшого дослідження очевидні – аналіз назв диких тварин у німецьких пареміях, зіставна семантика зооназв у споріднених мовах (англійській, німецькій) і неспоріднених (німецькій та українській, німецькій та російській, німецькій, українській та російській).

Джерела та література

1. Байер Х. Немецкие пословицы и поговорки / Х. Байер, А. Байер. – М. : Высшая школа, 1989. – 392 с.
2. Булик Ю. Вербалізація концепту “свой” у рекламному тексті / Ю. Булик // Семантика мови і тексту : матеріали X міжнар. наук.-практ. конф. (Івано-Франківськ, 21–23 вересня 2009 р.). – Івано-Франківськ : ПНУ ім. В. Стефаника, 2009. – Ч. II. – С. 40–42.
3. Дягілева Ж. А. Фразеологічні засоби вербалізації концепту FREUDSCHAFT в німецькій мові: семантичний і структурний аспект / Ж. А. Дягілева // Німецька фразеологія в Україні (до 80-річчя з дня народження Володимира Івановича Гаврися). – К. : Вид. центр КНЛУ, 2012. – С. 148–163.
4. Новий тлумачний словник української мови: у трьох томах / [уклад. В. Яременко, О. Сліпушко]. – К. : Аконті, 2003. – Т. 3 : П–Я. – 864 с.
5. Романова Н. В. Семантичний та енергетичний аспекти емоцій (на німецькомовному паремістичному матеріалі) / Н. В. Романова // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. – Житомир : Видавництво ЖДУ ім. І. Франка, 2009. – Вип. 48. – С. 140–145.
6. Сидоренко Л. Вільна Україна: відтворення природи й відродження культури / Л. Сидоренко // Ойкумена. – 1992. – № 4. – С. 97–101.
7. Таранець В. Г. Походження поняття числа і його мовної реалізації (до витоків індоєвропейської прамови) : монографія / В. Г. Таранець. – Одеса : АстроПринт, 1999. – 116 с.
8. Таранець В. Г. Арії. Слов'яни. Руси: Походження назв Україна і Русь : монографія / В. Г. Таранець. – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2004. – 296 с.
9. Таранець В. Г. Генезис граматичної форми категорії числа в індоєвропейських мовах / В. Г. Таранець // Діахронія мови : збірка статей. – Одеса : Друкарський дім, 2008. – С. 73–87.

10. Таранець В. Г. Трипільський субстрат: Походження давньоєвропейських мов : монографія / В. Г. Таранець. – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2009. – 276 с.
11. Українські приказки про вівцю [Електронний ресурс]. – Режим доступу до зб. : <https://sites.google.com/site/ukrainskanarodna/narodni-prikazki-ta-prisliv-a/ukransky-prikazki-pro-tvarin/ukraienski-prikazki-pro-vivcu> (28.01.2018). – Назва з титлу екрана.
12. Усі крилаті вислови, прислів'я, приказки, загадки / [уклад. Н. В. Курганова]. – Харків : ТОРСІНГ ПЛЮС, 2006. – 320 с.
13. WAHRIG. Wörterbuch der deutschen Sprache / [von R. Wahrig-Burfeind]. – München : dtv, 2012. – 1152 s.

References

1. Beyer, Horst u. Annelies. 1989. *Sprichwörterlexikon*. Moscow: Vyshcha Shkola.
2. Bulyk, Yulya. 2009. "Verbalizatsiya kontseptu "svoiy" u reklamnomu tekste." *Semantyka movy i tekstu : Materialy X Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii* (II): 40–42.
3. Dyagileva, Zhaneta. 2012. "Frazeologichni zasoby verbalizatsii kontseptu FREUDSCHAFT v nimetskiy movi." *Nimetska frazeologiya v Ukraini (do 80-richcha z dnya narodzhennya Volodymyra Ivanovycha Gavrysa)*: 148–163.
4. Yaremenko, Vasyly, Slipushko, Oksana. 2003. *Novyi tlumachnyi slovnyk ukrainskoi movy: u trjokh tomakh* (3).
5. Romanova, Natalya. 2009. "Semantichni ta energetichni aspekty emotsiy (na nimetskomovnomu paremistychnomu materialy)." *Visnyk Zhymomyrskogo derzhavnogo universytetu imeni Ivana Franka* (48): 140–145.
6. Sydorenko, L. 1992. "Vilna Ukraina: vidtvorennya pryrody y vidrodzhennya kultury." *Oykumena* (4): 97–101.
7. Taranets', Valentyn. 1999. *Pokhodzhennya ponyattya chysla i yogo movnoi realizatsii (do vytokiv indoevropeyskoi pramoivy)*. Odesa: AstroPrint.
8. Taranets', Valentyn. 2004. *Arii. Slov'yany. Rusy: Pokhodzhennya nazv Ukraina i Rus'*. Odesa: ORIDU NADU.
9. Taranets', Valentyn. 2008. "Genezis gramatychnoi formy kategorii chysla v indoevropeyskykh movakh." *Diakhroniya movy*. Odesa: Drukarskyi dim: 73–87.
10. Taranets', Valentyn. 2009. *Trypilskyi substrat: Pokhodzhennya davnioevropeyskykh mov*. Odesa: ORIDU NADU.
11. HP. 2018. "Ukrainski prykazky pro vivtsyu." Last modified in January. <https://sites.google.com/site/ukrainskanarodna/narodni-prikazki-ta-prisliv-a/ukransky-prikazki-pro-tvarin/ukraienski-prikazki-pro-vivcu>.
12. Kurganova, Nataliya. 2006. *Usi krylati vyslovy, prysliv'ya, prykazky, zagadky*. Kharkiv: Torsing Plus.
13. WAHRIG. 2012. *Wörterbuch der deutschen Sprache*. München: dtv.

Романова Наталья. Домашние животные в немецких пословицах. В статье освещено парадигму немецкоязычных наименований домашних животных и их функции. Акцентируется внимание на экологических ценностях украинского народа и немецкого. Замечено, что расхождение ценностей детерминировано прежде всего ментально и культурно. Определено особенность природы понятия "домашнее животное", его этимологию и национальную специфику. Охарактеризовано логико-предметную связь между дикими животными и домашними в рамках формулы "свой – чужой". Проиллюстрирован реестр наиболее древних протоиндоевропейских домашних животных, раскрыто глубинную семантику зоонимов и прагматический потенциал соответственно. Начало формирования зоонимов в немецкоязычной культуре достигает древневерхненемецкого периода и охватывает животных, птиц и насекомых. Выявлено единственные имена и множественные, а также их сочетания, в которых отражено пропорциональную зависимость домашних животных от их хозяина, субъективную оценку человека с эстетической шкалой "красивое – некрасивое", негативное отношение к "идеальному другу". Установлено имплицитный механизм "идеальности" домашних животных и меру их внешнего измерения, предложено модели нумеративного различия элементов, выделено периоды биологического развития домашних животных, дифференцировано пол, генетику, местонахождения, поведение. Прослежено комплексный и отрывочный характер функций домашних животных, коррелирующий с возрастом, внешностью, биологическим видом, количественными характеристиками. Доказано системность зоонимов в немецких пословицах и модальность. Характерными чертами анализируемого феномена являются метафоричность, экспрессивность, диалектизм, образность.

Ключевые слова: домашнее животное, немецкоязычные пословицы, единственность, множественность, функции домашних животных.

Romanova Natalia. Domestic Animals in German Proverbs. A paradigm of names of German domestic animals and their functions are studied in the article. The emphasis is put on the environmental values of the Ukrainian and German people. It is noted that the divergence of values is predetermined mentally and culturally. The peculiarity of "domestic animal" concept, its etymology and national specificity are found out. The logical and objective connection between wildlife and domestic animals within the formula "native – foreign" is described. A list of the most ancient Proto-Indo-European domestic animals is made up in the article, deep semantics of zoonyms is also studied and their pragmatic potential is revealed. The formation of zoonyms in German-speaking culture dates back to Old High German period and covers animals, birds and insects. Single and multiple names of the domestic animals are identified, as well as their connections. These connections display an interdependence of the domestic animal on its owner, on human subjective evaluation within the

aesthetic scale “good – bad” as well as human negative attitude to “an ideal friend”. The hidden mechanism of creation of domestic animals’ “ideality” and their external measurements are established, models of numerical differentiation of elements are proposed, the periods of biological development of domestic animals, gender, genetics, habitat, behavior are distinguished. The complex and open nature of the functions of domestic animals, which correlates with age, appearance, biological species, quantitative characteristics, is traced. The systematic usage of zoonyms in German proverbs and their modality are proved. Metaphoric and dialectic nature, expressiveness, figurativeness are characteristic features of the analyzed phenomenon.

Key words: domestic animal, German proverbs, singleness, multiplicity, functions of domestic animals.

УДК 378.147:811.111

Анжеліка Солодка[□]

КОМПЛІМЕНТАРНИЙ МОВНОЙ АКТ СХВАЛЕННЯ В УКРАЇНСЬКІЙ ТА АНГЛІЙСЬКІЙ КОМУНІКАТИВНИХ КУЛЬТУРАХ

У статті досліджено національну специфіку мовних актів схвалення. Мовні акти компліменту і схвалення є маловивченими явищами, а самі поняття недостатньо чітко розмежованими.

На основі вивчення наукових джерел комплімент визначено як фактичний мовленнєвий акт, спрямований на формування позитивної емоційної реакції співрозмовника. Для комплімента характерні суб'єктивність оцінки, наявність невеликого перебільшення чеснот співрозмовника і підвищена емоційність. На відміну від компліменту, схвалення є інформаційним мовним актом, який має коротку стандартизовану форму вираження, предметну мету і об'єктивність.

81 англомовний учасник (США) та 118 україномовних учасників (Україна) взяли участь в онлайн-опитуванні. За результати опитування зібрано 245 компліментарних мовленнєвих актів англійською мовою і 292 – українською. Опитування враховувало вік учасників; відносини між мовцем та одержувачем компліменту / схвалення; стать; схвалені ознаки; тональність та форми компліментарних актів; прикметники та дієслова, що використовують у компліментах; довжину компліменту; буквальний та літературний переклад українських компліментів та схвалень англійською мовою; буквальний та літературний переклад англійських компліментів та схвалень українською мовою.

На основі здійсненого дослідження проаналізовано культурні особливості вживання компліментарних мовленнєвих актів схвалення в українській і англійській комунікативних культурах, описано мовні реакції на похвалу в означених лінгвокультурних спільнотах.

Національна специфіка компліментарних мовленнєвих актів схвалення виявлена у відмінності типів мовних актів похвали в різних комунікативних культурах; у різній частотності вживання певних типів схвалення; у наявності безеквівалентних типів мовленнєвих актів похвали; у відмінності реакцій на схвалення в різних комунікативних культурах.

Ключові слова: комплімент, схвалення, похвала, мовний акт.

Постановка наукової проблеми та її значення. Прагматика є найвищівіщою складовою міжкультурної комунікації. Це стосується вивчення мовної взаємодії людей і мовленнєвих актів спілкування. Для здійснення ефективної комунікації мовці повинні не тільки добре володіти основами іншомовної комунікації, а й екстралінгвістичними знаннями та нормами поведінки в іншій культурі. Мовленнєвий акт є основною або мінімальною одиницею мовного спілкування, який дозволяє людям висловлюватися універсальними способами. Усвідомлення того, як використовують мовні акти, дозволяє мовцям мати комунікативну компетенцію. Компліментарні мовні акти (компліменти і схвалення) сприяють налагодженню позитивної комунікації між представниками різних культур. Багато цінностей, відбитих через компліментарні мовні акти, роблять їх необхідною нормою спілкування в іншомовному середовищі.

Актуальність обрання для дослідження мовного акту компліментації полягає у тому, що українські студенти, вивчаючи англійську мову, мають ряд труднощів у висловленні